

Koronanäytteenotto vaatii koulutettua ammattitaitoista henkilökuntaa – mistä lisää osaajia?

Sosiaali- ja terveysministeriön koronaviruksen testausstrategian mukaan syksyn 2020 aikana tavoitteena on nostaa koronavirustestauskapasiteetti 20 000 näytteeseen vuorokaudessa. Tällä hetkellä pullonkaula on nimenomaan koronanäytteenotossa, sillä osaavaa ammattitaitoista henkilökuntaa ei ole saatavilla. Koronanäytteenottoon rekrytoidaan nyt todella nopealla aikataululla näytteenottajia ympäri Suomea.

Valitettava tosiasia on, että meillä ei ole reserviä, josta ottaa näitä terveydenhuoltoalan ammattilaisia. Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan Suomessa oli kesäkuun lopussa alle 100 työtöntä bioanalytikoita/laboratoriohoitajaa. Pelkästään Uudellamaalla tarve on saada 600 henkilöä lisää näytteenottoon. Jo ennen koronaviruspandemiaa on ollut pulaa bioanalytikoista/laboratoriohoitajista.

Sekä näytteenottoon että koronanäytteiden analysointiin tarvitaan koulutettuja terveydenhuollon ammattilaisia. Analytiikkaan tarvitaan bioanalytikoita, joilla on osaamista virusdiagnoosissa. Näihin töihin perehdyttäminen vie myös oman aikansa. Työnantajan on myös varmistettava työntekijöiden riittävä osaaminen. Monissa mikrobiologian laboratorioissa on tehty pelkästään päivävuoroa, joten resurssit eivät yksinkertaisesti riitä 24/7 analytiikkaan ilman erityisiä järjestelyjä. Kaikkea työvoimaa ei voida keskittää pelkästään koronadiagnostiikkaan, sillä myös muut näytteet on tutkittava. Laittekapasiteetti mahdollistaa suuren määrän koronanäytteiden analysointia. Näytteiden käsittely tapahtuu manuaalisesti ja vie myös runsaasti henkilöresursseja.

On esitetty, että koronatestejä voisivat tehdä muutkin kuin terveydenhuollon ammattilaiset. Testausta ei voida siirtää kouluttautumattomien tehtäviksi. Näytteenotossa vaaditaan terveydenhuoltoalan koulutusta ja tietämystä anatomiasta, aseptiikasta ja näytteenottoprosessista. Koronanäytteenottoa hoidetaan sairaanhoitopiiristä riippuen joko laboratorion toimesta tai sairaanhoitopiirin itsensä järjestämänä ja näytteenottajina toimivat tällöin bioanalytikot/laboratoriohoitajat tai sairaanhoitajat. Heillä kaikilla on paras osaaminen tähän tehtävään. Työnantajan on kuitenkin huolehdittava myös heidän riittävästä perehdytyksestä ja osaamisesta.

Tehyn vuonna 2017 bioanalytikoille toteuttaman kyselyn mukaan kiire ja muun henkilöstön riittämätön näytteenotto- ja täydennyskoulutus ovat riskejä työ- ja potilasturvallisuudelle. Vastaajat olivat vahvasti sitä mieltä, että näytteenotossa ja analysoinnissa tarvitaan bioanalytikoita, jotta koko laboratoriossa onnistuu laadukkaasti ja potilasturvallisesti. Suomen Bioanalytikkoliitto on yhteistyössä bioanalytiikan koulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen ja työelämän edustajien kanssa laatimassa kansallista näyttöön perustuvaa suositusta näytteenottajien osaamisperusteista. Näytteenotto on laboratoriossa kriittisin vaihe, jonka laadusta ei voi tinkiä.

Jenni Kalliomäki
puheenjohtaja
Suomen Bioanalytikkoliitto ry

